

CHRISTINA HESSELHOLDT

Hovedstolen

Af samme forfatter

Køkkenet, gravkammeret og landskabet

Det skjulte

Eks

Udsigten

Kraniekassen

Du, mit du

En have uden ende

I familiens skød

Camilla and the horse

ROSINANTE

Rullegardinerne

Når rullegardinerne blev trukket ned, blev der lagt låg på den æske, som stuen i forvejen var.

Min morfar sagde: »Vi skal vel heller ikke sidde for åben begravelse«, og kom tungt på benene.

Der var fire vinduer i stuen. Som den, der anbringer metalhætten omkring flammens levende ansigt og kvæler det, trak han det ene voksfarvede rullegardin efter det andet ned over verden udenfor. Vindueskar-mene var fulde af blomster, som han stødte til.

»Pas nu på, Christian«, råbte min mormor.

Den sidste strimmel mørke forsvandt med en smaskende lyd, så var der kun os, i den oplyste æske. Han lå ned og talte om skibe, de udførligt beskrevne ruter gjorde hende ondt: »Jeg kan ikke tage al den snak i mit hoved«.

Hun talte kun rigtig til mig. Så ville hun skrælle et æble i en strimmel, der voksede og dinglede i spiraler fra hendes roterende hånd, for at gøre alting godt. Men stuen truede fra alle sider. Det eneste, jeg kunne håbe på, var torden, så ville gardinerne blive rullet op i skarpe smæld, så vi rigtig kunne se lynene og tælle sekunderne mellem lyn og brag. Vi ville vågne i kvistværelset, tunge og forvirrede efter kun at have sovet

lidt, ved at han åbnede døren ind til os, eller bragene ville allerede have vækket os, og hun ville sige: »Nu kommer han og henter os«, for loftstrappen gav sig.

»Ja, ja, vi er vågne«, sagde hun, når han trådte ind, fuldt påklædt, med frakke på, som om det var dag, og han kom udefra.

»Hvorfor beholder vi også det stråtag«.

Lynet kunne slå ned i taget, og så ville vi brænde inde på loftet. Derfor gik vi nu på række ned ad den knirkende trappe, jeg i midten, så de kunne skærme mig. At træde ind i stuen om natten var som at møde en i uvant – dystert, men meget levende – tøj; møblerne syntes fortegnede, urigtige. Så trak han rullegardinerne op: verden var ikke til at se, men den var der, den buldrede. I askebægret lå æbleskrællen og hendes øreklips, margueritter kantet med guld, ting, der ikke ville have ligget der, hvis det var morgen. Jeg sad i en lænestol med dynen om mig, kun hvis det blev rigtigt slemt, ville hun række mig mit tøj, og jeg ville klæde mig på med ryggen til dem. Vi sad i mørke, det var farligt at tænde lys, elektriciteten i huset ville lokke elektriciteten udenfor ind, og så på lynene, flydende metal, der dryppede i siksak ned ad himlen og kastede chokerende glimt af lys i stuen, og lyn, der trak røde skær over himlen, som om de havde fået has på Gud, og Gud nu brændte. Hver gang et brag kom rullende langt væk fra og eksploderede inde i huset, kiggede vi på hinanden. Han lukkede øjnene og begyndte at tælle sekunderne, fra lynet flammede op, til braget fulgte.

»Er det helt galt, Kisse?«, spurgte hun.

»Ssech«, svarede han, og der fulgte et brag, som splittede alt ad.

Hun vikled sig ud af sit tæppe og stillede sig midt på gulvet med ryggen til ham og trak natkjolen over hovedet, den var af kunststof og fik hendes hår til at knitre og rejse sig. Så kom benklæderne med de lidt for vide ben og chemisen til syne, et tyndt hvidt stof med et mønster af tusindvis af huller, der ikke var meget større, end nålestik, den trak hun ned over busten, som de buttede overarme flere gange trykkede, berørte, skubbede til, idet hun foran på maven hægtede busteholderen, drejede den en halv omgang og trak den på plads over busten; så stak hun armene gennem chemisens stropper. Når han havde sagt et tal, sagde jeg det efter ham. Hun satte sig på en stol og trak strømper på, der var mere kødfarvede end hendes ben, at bøje sig fik hende til at ånde tungt; til sidst var der kjolen.

»Det er lige oppe over«, sagde han.

»Tager du dem, Kisse?«

Han nikkede og forsvandt ud af stuen. Hun rakte mig mit tøj og hentede vores frakker i gangen. Vi hørte ham rumstere inde i soveværelset, og jeg vidste, at han nu stod på en stol og ledte øverst i skabet. Han kom tilbage med skrinene og gav hende et. Vi sad alle tre rundt om bordet med frakker på, og på skødet havde de de små kister af træ med låse og nøgler, der sad i låsene. De rummede dokumenter, skødet på huset, dåbsattester, vielsesattest, forsikringspapirer og penge.

»En, to, tre, fire«, talte vi, og lidt efter kun: »En, to, tre«.

på», og et øjeblik efter ramte ruden karmen i store klirrende stykker, og en urtepotte faldt på gulvet; huset og græsplænen blev beskudt med hvide kugler, små æg ramte ruderne. Haglenes pisker og tordenbragene var trukket oven på hinanden som lag af tøj, haglene underst og bragene yderst. Bragene gav lyd som tøj, der flænses. Vi rykkede tilbage i rummet, væk fra ruderne, med skrinene.

Hestefolket

Truget var en lang rille, som i mavehøjde løb gennem stalden. Petersen stak skovlen i bjergene på fodervognen og lod strømmen af grå havre og brun melasse løbe ned i truget. Hovederne huggede. Hestene stak hovedet i maden og trak hovedet op og nappede i hovedet ved siden af, når det kom for tæt på i sin æden. De huggende profiler, jeg stod i stalddøren og så dem. Stod der en oppe på høloftet med snorene til alle hovederne i hånden og trak dem op og ned? Der var viklet stramme snore om de umådelige baller af skinnende halm, snorene snærede i halmen – og i fingerhuden, når jeg bar på en balle. Høet faldt fra ballen i flager, ligesom kogt torsk fra sine ben, bare man løftede ballen; der var ingen snor om. Hestene bankede knæene i væggen og bed efter hovederne, de blev ude af sig selv ved synet af fodervognen, som endnu ikke var nået frem til deres del af rillen, endnu ikke, endnu ikke. En pudret mule slap truget og stak den i den ophængte vandskål og trykkede på mekanismen, så vandet kom. En lang tunge gled over en saltsten. Bag hestene stak udmugerne grebene i tung våd halm og skovlede den op i trillebøre; en greb fik fat i en frisk hestepære, hele klasen hvilede et øjeblik på greben, så rev dens egen

12

tyngde den fra hinanden, klasen skiltes, og kuglerne trillede ud mellem grebens ben og smattede ud på staldgulvet og nede i trillebøren; en udmuger kom til laget af tør stille gammel lortehalm, bagbenenes gultæppe, og hun stak greben i laget, til stengulvet tonede frem; en udmuger drev en kost over et urintødt gulv, børsterne blev brune og våde og cirklede og tøviede foran en hestepære: de skulle skubbe et bjerg foran sig. Gråspurve og hunde spiste hestepærer, hvis de kunne komme til det, når der faldt hestepærer ude på vejene; en stor hund, der stikker snuden op under en hests løftede hale og griber pæren, inden den rammer jorden. Der var huller i taget, og gennem dem kom der hvert øjeblik svaler, grå dyk og fald ind og ud af stalden; haler løftedes, lyserøde anus krængede al deres foldede slimhinde ud, og den brungrønne pære pressesedes gennem den klistrede rosenbladskrans og slap og ramte gulvet med et klask, så gav det et slurp, et sug, idet alt det lyserøde trak sig sammen til en diskret knap, og udmugeren kom med sin kost; albinoen Plutos anus var den lyserødeste, og når den bristede, sås fregner; jeg gik ind til albinoen og lagde armene om halsen på ham, han spiste, han var uhyrlig hvid, hvidere end hvid, hvid hvid hvid, lyserød mule, fregnede øjenlåg og læber, jeg lagde armene over hans ryg og gjorde et hop, og han drejede hovedet og satte tænderne i min ryg.

Hænderne

Farmor vaskede støveklude, karklude, sokker, huer sammen; hun lod ikke vasketøjet stå i blød, og hun gned ikke på det, men slaskede hver ting et par gange mod spandens sider, hun gjorde hurtigt hvidt tøj gråt. »Nu skal du endelig ikke tænke på at vaske«, sagde min mor til hende, når hun var hjemme hos os.

Hun nappede et stykke i den stive vasketøjssæk bag det stribede forhæng; et øjeblik flød stykket på overfladen, så trak det grå vand og skummet det til sig, og hun nappede et stykke til fra inde bag forhænget, og det gik til bunds, hendes stilkagtige overkrop i striketrøjen bevægede sig mellem forhænget i entreen og spanden og badekarret, hvor der hang kæder af dryppende stykker, der plejede at befinde sig langt fra hinden i lejligheden og i forskellige ender af kroppene. Entredøren gik op. »Hvordan har I haft det?«, spurgte min mor. »Godt!«, sagde jeg og sænkede stemmen: »Farmor vasker«.

Farmor kom ud i entreen med våde hænder; min mor foretog et fremstød, jeg så en voldsom bevægelse i hendes skulder og arm: hun kastede et æg, det ramte væggen bag farmor, »jamen Gud, det var da også forfærdeligt. Vel var det ej, frue«, sagde farmor i

et åndedrag, og hendes ansigt forsvandt bag de lange blåhvide hænder. Noget af æggeskallen blev siddende på væggen, hun satte sig på skibskisten og græd, og min mor kom med et sjal og omfavnede hende med enderne af sjålet i hver hånd, samlede det om hendes skuldre og klappede og glattede.

De sorte

»Hun blev rent faktisk båret ud i en sort kiste, sådan så kisterne fra Retsmedicinsk Institut ud, det vil jeg helt bestemt tro«.

De var frygtindgydende grimme og klædt i flere lag sort. De var altid sammen, den ene tog ikke et skridt uden den anden, noget så grimt kunne ikke svaje alene omkring i verden, selv når skraldet skulle ned, fulgtes de ad det korte stykke vej fra stuelejligheden til skraldespandene ved siden af opgangen, så holdt den ene posen med affald, og den anden løftede låget. Døren til aflukket, hvor skraldespandene stod, lignede skraldespandslågene, den var af metal og tung. Når døren ikke var lukket, og vinden tog i den og kastede den mod dørkarmen, larmede det infernalsk. »Det er bare skraldespandsdøren«, sagde vi til hinanden.

De var mor og datter. Datteren var den grimme, huden i hendes ansigt bestod af den ene lille forhøjning ved siden af den anden, røde og betændte; næsen virkede kun som en ekstra høj forhøjning. Hun havde ingen øjenbryn, ingen øjenvipper, hendes øjne var to fregner, og udtrykket i dem, som om hun var tvunget

til at bære et billede af sig selv i en armlængdes afstand.

De fik aldrig besøg, der kom aldrig en lyd inde fra lejligheden. Det krævede overvindelse at passere deres dør, den kunne pludselig gå op, lejligheden suge en ind i sig, æde en, så man blev en del af dens kød, blev den. Derfor pressede jeg mig altid op mod gelænderet, når jeg skulle forbi, og jeg vidste, at hvis døren gik op, ville jeg styrte mig ud over det, men så ville jeg lande i kælderen, og det var rædselsfuldt, for dernede hos de omviklede varmerør, cementgulvet med flager af kalk fra de afskallede vægge, det kraftige støv, de langsomt døende cykler, hvis dæk sank sammen under dem, og som spindelvæv bredte sig over, lyset, der gik ud hvert øjeblik, medmindre man stak en lille skruetrækker ind i kontakten og trykkede en næsten usynlig dims ned – omtrent som når man slog låsen i entredøren fra, »slå døren fra, så jeg ikke skal rejse mig og lukke dig ind«, sagde min mor – dernede hos kælderrummene, der strakte sig i en endeløs række, og hvis planker ikke sluttede lige tæt, så man fik et glimt af det mørke, de hver gemte på bag deres forskellige hængelåse og numre tegnet med kridt, dernede boede de sorte også. I hvert fald om natten. De gik kun på tå, og deres kroppe og hoveder var overtrukne med sort nylonstrømpe, de bevægede sig sidelæns, det ene ben krydsede det andet for hvert skridt, de var smidige, næsten gummiagtige, uden ansigter eller køn. Armene rakte ud, rakte ud.

Ved at gå gennem kælderen og op ad en trappe kunne man uden at behøve at tage frakke på og uden

at blive set, ende i skraldespandsaflukket. Efter morens død, så vi kun datteren udenfor, når det var blevet mørkt.

En dag lugtede der af gas i opgangen, og datteren forsvandt derfra på en bære. Vinduerne i huset blev slået op på vid gab. Mange så hende, men nu hvid og forsonende, tildækket, en form under et lagen, blive båret ud til ambulancen. Opgangen fyldtes med mennesker, der bar ting ud til biler, og skraldespandsdøren blev ustandselig åbnet og lukket. Der stod en papæske på afsatsen ud for deres lejlighed, en mand sad på hug foran den. Der kom en svag lugt af gas ud fra den åbne dør bag ham, en flad tarvelig lugt. Han flyttede sig automatisk, så jeg kunne kante mig forbi, så var det, han først rigtig så mig, han stak hånden ned i æsken og trak en porcelænsdukke op og rakte den smilende frem mod mig. Men jeg gemte mine hænder på ryggen.

Shake

Vi måtte ikke få en kniv, og derfor brugte Anette neglene til at skrabe det sorte tyggegummi af asfalten med, hvor det lå og lignede ansamlinger af smeltet dæk og dannede blide umærkelige forhøjninger. Hun skrabede, fordi hun var den bedste, og imens stod jeg bøjet over hende, »flyt dig, du skygger«, eller jeg smed mig på den varme asfalt ved siden af hende og holdt udvig efter biler, så vi ikke skulle blive kørt flade og nogen komme og skrabe os op. Det hvide duede ikke, det blev gråt af brug, det lyserøde duede heller ikke, det mistede for megen farve, det så udtygget ud, men det sorte, Shake, beholdt sin farve, måske blev det endda mere indædt sort af brug. Hun løsnede klumpen hele vejen rundt langs kanterne, og måske slap den straks asfalten, eller hun måtte grave og trække lange tråde fri. Der, hvor tråden slap klumpen, blev der hvidt af protest, og hver afreven del lod hun falde ned i min hånd. Hun tog stramt rundt om håndledet på mig for bedre at kunne styre min hånd. Så rensede hun neglene, der i forvejen havde været sorte af jord eller bussemænd, og lod det smulder drysse med ned i bunken, jeg overførte forsigtigt bunken fra min hånd til hendes, og hun gav sig til at trykke og ælte. Til sidst

holdt hun en aflang firkant mellem to fingre, op af lommen trak hun et gult og sort Shake-papir, og mens jeg forsigtigt holdt tyggegummiet, glattede hun papiret over sit knæ, men der var altid små revner, som der ikke var noget at gøre ved, ligesom der ikke var noget at gøre ved, at stykket ikke lugtede af salmiak, og vi rejste os og gik omkring mellem boligblokkene for at finde et barn, »se, hvad du må få«.

sukkerknalden, til kun det yderste hjørne, som jeg holdt i, var hvidt.

Landskabet i baljen

Der stod baljer i haven til at opsamle regnvand til vanding, vi greb hver i et af baljens ører og tømte vandet over plænen; så forede vi baljen med store rabarberblade, Grete rev håndfulde af græs og strøede det i baljen, og sten rejste sig som klipper i baljen, og i en skål slog søvand hårdt mod sine bredder. Så efterlod vi baljen og gik svingende med en spand ud ad havelågen. Vi gik langsomt og lidt foroverbøjede. Der var et vandhul lige i nærheden. Den af os, der fik øje på en, standsede den anden med et hårdt greb i armen, og vi knælede og spærrede vejen for skrubtuden, og når det var en af de store og fede, var dens øjne ved at briste, og det ligesom pumpede i den; den sad med sænket hoved og oppustet kvækkepose, og Grete nærmuede sit hoved til dens og sagde: »Vent, til du ser baljen«. Jeg tog rundt om den, det mindede om at røre ved en handske, og satte den på min håndflade, dens tyngde overraskede, jeg vendte den om og lod en finger glide over den fede bug. Bagefter lugtede mine hænder af koldt tis.

Nede ved vandhullet satte de brune frøer af fra bredden, der lød plop, og de forsvandt gennem huller i overfladen. Der blev kvækket løs. De små brune

frøer var ikke andet end skind og bevægelse. Når det lykkedes mig at få lukket hænderne om en, var mine hænder vægge, som skindet blev kastet mod.

Spanden rummede en forsamling af grønne og brune, fede og unger. Hjemme i haven lagde vi spannen på siden nede i baljen, og de sprang eller måtte skubbes ud. Græsplænen var intenst grøn uden om baljen, og der sad vi. De fede sad rundt om på sten og blade med deres kreppe skind og øjne som dråber. Vi puttede dem på skift ned i søen, og når vi syntes, de havde svømmet nok, løftede vi dem op. Nu og da forsøgte en af de små brune at kravle op ad baljens sider, men uden held, den hang et øjeblik på zinkvæggen og var et billede.

Kongestolen

»Jeg fandt den hos en marskandiser, og han fortalte, at der var blevet fremstillet elleve andre helt mager til den – til en gullaschbaron«.

»Tolv af den slags omkring et bord må have overflødiggjort gæster«.

Der var så langt imellem stolens armlæn, at jeg for at lægge armene på dem måtte udføre en favnende bevægelse; og med hænderne så langt fra hinanden kunne jeg ikke andet end at læne mig tilbage og rege. Riget var entreen, der var stolen anbragt, med ryggen mod en blændet dør. Stolen passede ikke sammen med lejlighedens øvrige stole – når vi grupperede den sammen med dem, eller bare anbragte den i rum med dem, blev ordet 'stol' en uklarhed; den var blevet trukket tilbage til lejlighedens yderkant. Dens ryg var lang og svajet og smalnede til opefter og blev en hals; og halsen endte i en udskåret rund form. Sædet var bredt og dybt; mine ben dinglede, når jeg sad i stolen. Over dens skelet af træ var trukket et stykke sort læder, og det var fastgjort til den med store forgyldte søm; sømhovederne bevægede sig af sted i rækker ude ved kanterne, som lys ved afgrunde. Vi havde fundet den i

pensel op og dækkede sine læber – og så kom det vigtigste: hun gjorde læbebuen skarp, grænsen mellem mund og hud blev tydelig, og det blev helt klart, at en mund er to lange puder. Måske sendte hun mig rundt i stuen efter ting, hun skulle have med, ting, hun manglede – et æble fra køkkenet, cigaretpakken, en lighter, og jeg skyndte mig at lægge det alt sammen ned i hendes taske. Til sidst duppede hun huden med løs pudder, så ansigtet blev mat og fjernt; hun var ved at skulle gå; pudderet øgede afstanden ind til ansigtet. Held som det var: man så nu huden gennem et filter. Øjnene derimod og læberne og brynene stod frem. Hun trak hurtigt sin gamle cottoncoat på: »Har jeg læbestift på tænderne?«, spurgte hun og viste mig dem.

Faren fra oven

Sengen betød fare, der hang billeder af knælende børn over den, deres bøn var den sidste udvej: hvert øjeblik kunne Gud komme blafrende.

Børnene lignede porcelænsdukker, hvide og buttede med plamager af rødt. I børnenes værelser var der kun senge, og børnene knælede i deres lange natkjoler ved de senge. Deres senge var mørke ligesom vores.

Og ligesom jeg bad de: »Kære Gudfader i himmelens slot tak for i dag jeg har haft det så godt nu må du ej være vred på mig om jeg i dag har bedrøvet dig og så ber jeg dig passe på alle de store og alle de små så kan jeg sove så trygt og godt kære Gudfader i himmelens slot«. Race af sted til hest forfulgt af ulve og med lemrum lade kød falde, så ulvene et øjeblik standsede og åd. Bønnen var råt kød til Gud; gentaget ofte nok holdt den ham deroppe.

Jeg sov i midten, indesluttet af mormor og morfar; men det hjalp ikke: faren kom oppefra.

Hjemme fandtes Gud ikke, men her. Og hjemme kom faren fra siden, der sov jeg alene, og det gjaldt om ikke at lade noget stikke ud under dynen, det gjaldt om at ligge så langt ind mod væggen som muligt, og desuden var min vågelampe tændt, og uden for vinduet

var der gadelygter. Her, udenfor, var der haven, alt lys i huset blev slukket og rullegardinerne trukket ned. Mørket var tæt og knitrrende; når jeg vågnede om natten og slog øjnene op, var der lige så mørkt ude i rummet som bag øjnene, og jeg vidste ikke helt, om mine øjne var klistret til, og jeg ikke kunne få dem op.

»Lover du, ikke at falde i søvn før mig?«, spurgte jeg, når vi gik i seng.

»Du skal ikke være bange«, sagde min mormor, »der sidder en engel på hovedgærdet og vogter over dig«.

»Det vil jeg helst ikke have, der gør; lov, jeg ikke falder sidst i søvn!«

Jeg lå og hørte deres åndedræt blive tungt, min mormor far ragede hvalagtigt op i rummet, hvis han begyndte at snorke – med en lyd af lagner, der blev flænset – inden min mormor faldt i søvn, ville hun liste ind på sofaen og sove, eller op på loftet til gæsteværelset; deroppe hang et billede af Jesus ridende sidelæns på et æsel, hans fødder slæbte efter. Min mormor sov på siden med hænderne foldet under hovedet.

Jeg kunne ruske hende vågen med tynd stemme: »Sover du?«, et begrænset antal gange, før hun blev vred og sagde, at hun ikke kunne klare dagen i morgen. Jeg lå med opspilede øjne hos de sovende og lyttede til den hvislen, der kom oppefra, en kvælende kappe på vej ned over sengen, og bad. Mørket var fuldt af sand, det flimrede, knasede. Omsider viste smalle lyse striber sig, hvor rullegardinet ikke sluttede tæt, i siderne og fornedet; skovfulde af rummets tyngende mørke blev fjernet – jeg kunne sove, Gud arbejdede ikke i lys.

Personerne

Mor og jeg var Os, far var Han, hvor han gik foran os med lange skridt og sænket hoved, vejbanerne var to tomme grå strømme, vi gik alle tre på den ene, det var bilfri søndag.

Hans cottoncoat blev videre nedefter, han var en tænkende, der gik og sagde sin lyd: en slags klik i pludselige serier.

Jeg samlede hans frakkeskøder for at hale ham i land. Han klikkede, jeg løb tilbage og blev Os.

48

Månekællingen

Månekællingen var i færd med at trække en fisk ud af sit skød, dens hoved dinglede mellem hendes lår, hun stod med krum ryg og trak med begge hænder, hendes tandløse mund var krænget op og hendes træk forvrængede: hun skreg mod vinden. Nej. Hun havde tænder som et stakit og var ved at fortære en mand, han var på vej ind i hende, og fisken var på vej ud af hende, begge i skyllende bevægelser. Hun var selv på vej til månen, og hvis man lo ved synet af fisken mellem benene på hende, åd hun én – og man kom ud som fisk. Manden havde leet, og halvdelen af ham var allerede forsvundet, han kiggede stift frem for sig med et par sorte øjne, og det ville han blive ved med, indtil hun tyggede øjnene i stykker, og når han næste gang så noget, var det som fisk.

En fanger, en lille ægagtig mand, stod med en løftet harpun, som man kunne trække ud gennem hans ærme, hvor den var anbragt i et hul så småt som et nåleleje, og så stod man med en slebet bensplint mellem fingrene. Dyret, våbnet var rettet mod, manglede. De grønlandske figurer stod på en poleret skrivebords-hylde, og den blanke flade var is, som spejlede dem, og langt væk, ved randen af bordet skulle der have lusket

49

en bjørn eller sprunget en hare. Der var to fangere til, den ene lignede den anden, men set på afstand – alt ved ham var mindre, fjernere.

Fuglemanden stod for sig selv, han var et galt menneske med kun en vinge, den hang ubrugelig ned langs siden på ham, og luffer som fødder, han var gået til fjelds efter at være blevet lukket ude af de andre, og der var han blevet gal og fugl. En hånd uden arm kløede ham i håret, den var skudt ud af hjernen, og om natten forsvandt den derind igen. Når jeg ikke så det, åd månekællingen manden færdig, fik trukket fisken ud af sig og begyndte at æde en ny leende, og den del af ham, som var inde i hende, arbejdede sig straks ud af hende som fisk, og fangeren kastede harpunen mod det sørgeligt tomme bord og hentede den, eller han kastede den helt ned på gulvet og pilede museagtigt over brædderne, om natten udvidedes jagtmarken. De stod i stuen og lyste, de var af ben, og det var bedst at anbringe dem i en rundkreds med front mod hinanden, så de fik hinanden, så at sige, og månekællingens ondskab ikke kom længere. Og man kunne le ude i stuen.

Portræt

Når min morfar satte sig på toften og rullede bukserne op, kom der før hvert smøg endnu et stykke alt for hvidt ben til syne, kraftigt og så godt som hårløst, brudstykker af årer tittede frem og lyste op. Han trak fødderne ud af træskoene, de stod i bunden af jollen og lignede selv joller. Så lagde han sig på siden, lod båden krænge og trådte ned i vandet, der nåede ham til knæene og gjorde bukserne våde, alligevel. Han stod et øjeblik og rakte hånden i vejret for at skærme for solen – opdagede sit armbåndsur og rakte det til mig – og stod og nød vandet og synet af øen, der ikke var andet end en hvælvet langstrakt banke, hvor vi kom for at hente sand til cement. Han lænede sig ind mod båden, tog fat i rælingen, bøjede sig frem og halvt trak, halvt førte båden, til det rykkede i den, og den ikke ville mere, »stå aldrig til søs, men lad de andre stå«, sang han og trak den lidt nærmere land. Så stod jeg ud i det tislunkne vand. Båden havde trukket en fure i bunden, som vandet igen var ved at lukke med sand. For en sikkerheds skyld firedde han nu en jernklods ned i vandet som anker, og med et par tomme sække i hænderne gik han i land. På loftet hjemme hos ham og mormor sejlede skibe af sted i snævre flasker mod åbninger, der blev ved at være lige

fjerne, mens glasset sløredes af fedtfingre og støv, og sejlene var først blevet sat, efter at flasken havde lukket sig om skibet, nej, efter at skibet var blevet puffet ind i flasken, nej, efter at skibet stykke for stykke havde rejst sig i flasken, var som det sidste sejlene blevet hejst ved hjælp af en mekanisme, som man stod uden for flasken og trak i. På væggen i stuen trak grå sejl et skib over truende bølger, om aftenen sejlede han ved at trække blyantstreg over søkort og bagefter langsomt lade fingeren følge dem. Han samlede på postkort af havne og skibe og steder, de lå ordnede i bundter med tykke elastikker i cigaræsker af træ, og når der var god tid, trak han elastikkerne af og fortalte, men når en skønhed med bare bryster fra Indien Tunis Cairo pludselig kiggede op på os med sløret blik, sprang han videre. Han sejlede færgen, over Grønland, turen varede tolv minutter. Først blev bilerne vinket på plads, udstødning og horn og råb, og hvis der var godt fuldt, blev en lastbil anbragt med det bageste af de to sæt baghjul dinglede over vandet. Når alt var på plads, gik han op ad den stejle trappe – som man skulle gå baglæns nedad, mens man holdt fast i trinene, ja, faktisk lod hænderne spadseren nedad også, og engang hvor han kom bagefter mig, og jeg ikke fik trukket fingrene til mig, trådte han på dem med sin vældige træsko, »det var jo ikke med nogen ond vilje«, og det var dér for foden af trappen, hvor han stod og ikke kunne trøste, at det gik op for mig, at han var forskellig fra mormor. Han gik op ad trappen i sine træsko og lukkede døren til styrehuset efter sig. Og så først sejlede færgen.

Madame Rochas

Vi sad i den mørke bil og ventede, stille, hun var en støtte fremme på forsædet under sit tørklæde; et øjeblik tidligere havde min far standset bilen og uden et ord forladt den og var forsvundet over torvet. Så gik døren op, og idet han kom på plads foran rattet, lod han noget glide ned i mors skød og lagde hurtigt hænderne med de brune handsker på rattet. Jeg lænede mig frem mellem de to forsæder.

Det var en gave.

Han så ikke på hende.

»Er den til mig, jamen tak skal du have«, sagde hun overrasket og med afstand og varmt. Hun holdt en æske med sin Madame Rochas-parfume op.

»Må jeg gerne åbne den?«

Den blev rakt bagud til mig, og mens vi kørte, trak jeg filmen af æsken med bronze- og guldblomster og kom ind til den tunge flaske, som det samme mønster dækkede; guld, små vrimlende blomsterhoveder og bronze i ét væv, og proppen var af guld.

Der var ingenting fornemmere. De var stille foran, gaven var omme hos mig.